

Лексикологія – розділ мовознавчої науки, що вивчає словниковий склад мови, або лексику.

Лексика – сукупність слів певної мови.

Лексичне значення слова – те, що слово означає. Кожне повнозначне слово може мати одне або кілька лексичних значень. Лексичне значення слів пояснено в тлумачних словниках.

Групи слів за значенням, походженням, уживанням та емоційним забарвленням

	Групи слів	Значення	Приклади
За значенням	Однозначні слова	Мають одне лексичне значення	азот, пенал, префікс
	Багатозначні слова	Мають декілька лексичних значень. Багатозначні слова можуть уживатися в прямому та переносному значеннях. Пряме – основне, головне, первинне значення. Переносне – вторинне, виникло шляхом перенесення назви з одного явища дійсності на інше за подібністю їхніх ознак	солодкий, урок, земля гострий меч, крила чайки, мріє дівчина гострий погляд, крила пісні, мріє гай
	Омоніми	Слова, однакові за звучанням, але різні за значенням	байка – тканина байка – жанр твору
	Пароніми	Слова, подібні за звучанням, але різні за значенням	адрес – адреса ефектний-ефективний
	Синоніми	Слова, різні за звучанням і написанням, але близькі або однакові за значенням	метелиця, хуртовина, завірюха, заметіль, хуга, віхола, пороша
	Антоніми	Слова з протилежним лексичним значенням	Теплий – холодний, правда – брехня
За походженням	Власне українська лексика	Слова, що вживаються лише в українській мові	людина, мрія, кмітливий
	Запозичена лексика	Слова, що ввійшли до української мови з інших мов (іншомовного походження)	історія, театр, футбол
За вживанням	Загальноживані слова	Активно вживають усі носії мови	батько, хліб, думати
	Професійні слова	Використовують люди певних професій. Окрема група професійних слів – терміни – слова, що мають чітко окреслене значення й поняття з різних галузей науки, техніки, мистецтва	клітина, кінцівка (біологи) звук, підмет, іменник, напруга, кислота, реакція, палуба, верстка

	Діалектні слова		Уживають жителі певної місцевості	ґазда (господар) Ватра (багаття)
	Неологізми		Нові слова, що виникають у мові У художній літературі існують <i>авторські неологізми</i> , які творить сам письменник	айпад, омбудсмен Не дивися так привітно, яблуновоцвітно (П. Тичина)
	Застарілі слова	Історизми	Слова, що вийшли з активного вжитку через зникнення понять, які вони називали	вельможа, жупан, верстат
		Архаїзми	Слова, які витіснилися з активного вжитку іншими словами	град (місто), перст (палець), ректи (говорити)
За емоційним забарвленням	Нейтральна лексика		Слова, які використовують усі носії мови в повсякденному житті	вітер, вода, холодний, небо, ходити, знати
	Емоційно забарвлена лексика		Слова, які у своєму значення мають позитивну або негативну емоційність і слугують для вираження почуттів (радість, горе, любов, ніжність тощо)	ласкавий, ненависний, вітерець, хмарище, солоденький, водиця